

Turystyka

Informator Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego oraz kalendarz imprez oddziałów PTTK subregionu radomskiego w 2010r. Polskie Towarzystwa Turystyczno Krajoznawcze powstało w 1950 roku z połączenia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskie (1873) oraz utworzonego w 1906 roku Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i jest spadkobiercą tradycji i dorobku ideowego, a także następcą prawnym majątku tych Towarzystw. Członkowie PTTK realizują cele statutowe Towarzystwa w jednostkach organizacyjnych tj. oddziałach, jednostkach regionalnych oraz kołach i klubach. Oddziały PTTK z terenu województwa mazowieckiego korzystając z zapisów Statutu PTTK, uchwalonego na XVI Walnym Zjeździe PTTK, utworzyły pierwszą w kraju jednostkę regionalną z osobowością prawną pod nazwą Mazowieckie Forum Oddziałów Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego. Jednostka ta w dniu 13 grudnia 2006 roku została wpisana przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego do rejestru stowarzyszeń pod numerem 0000269647. MFO PTTK jest kontynuatorem prowadzonej od listopada 1998 roku działalności wojewódzkiego porozumienia oddziałów. Podstawowe cele Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK to: Reprezentacja PTTK wobec wojewódzkich władz rządowych i samorządowych. Integracja i koordynacja działań oddziałów PTTK w województwie mazowieckim. Inspirowanie, inicjowanie i wspomaganie działalności programowej i gospodarczej oddziałów oraz podejmowanie wspólnych przedsięwzięć. Organizacja eliminacji wojewódzkich ogólnopolskich konkursów organizowanych przez PTTK dla dzieci i młodzieży. Zapraszamy członków i sympatyków PTTK do udziału w imprezach organizowanych w województwie mazowieckim przez jednostki PTTK. Liczymy, że niniejszy informator pozwoli Państwu na właściwy wybór imprez oraz zachęci do zdobywania odznak krajoznawczych i wędrowek po wyznakowanych szlakach pieszych na terenie województwa.

Zarząd MFO PTTK **PUSZCZA KOZIENICKA I STROMIECKA** MZ-151n Mniszew, PKS - Magnuszew - Studzianki Pancerne - Kozienice - Garbatka - Letnisko - Czarnolas - Leokadiów (woj. lubelskie) - Janowiec nad Wisłą - 114,2 km; MZ-152z Zwolen, PKS - Sucha - Garbatka - Letnisko - Sieciechów - Głusiec - Dęblin (woj. lubelskie) - Wola Gułowska - Kock, cmentarz wojenny - 129,5 km; MZ-5204c Warka, PKP - Studzianki Pancerne - Głowaczów - Stoki - Lesiów, PKP - 72,6 km; MZ - 5205s Strzyżyna, PKP - dojście do szlaku MZ - 5204c - 3,7 km; MZ - 5206z Dobieszyn PKP - szosa Warka - Kozienice - Studzianki Pancerne - 16,0 km; MZ - 5207y Pionki, PKP - Rezerwat „Zagożdżon” - Przejazd - Pionki Zach. PKP - 20,8 km; MZ- 5208s Żytkowice, PKP - mauzoleum 1 PP Legionów - Augustów - Rezerwat „Zagożdżon” - 16,1 km; MZ-5209s Jedlnia Letnisko, PKP - zalew - Stoki - Lewaszówka, PKS - 15,6 km; MZ - 5210z Pionki Zach, PKP - Jedlnia Kościelna, PKP - zalew - Radom - Rożki, PKP - 44,8 km; MZ - 5211y Miodne, PKS - Policzna - Garbatka - Letnisko, węzeł szlaków - 22,2 km; MZ - 5212s Zajezerze, PKP - Głusiec, pomnik - 1,5 km; MZ - 5213s Bąkowiec, PKP - urogzysko „Chrusty”, węzeł szlaków - 5,3 km; MZ - 5201z Warka, PKP, Ostrołęka - Potycz - Czersk - Góra Kalwaria, PKS - 42,2 km; MZ- 5202n Krężel, PKP - Marynin - Potycz, węzeł szlaków - 12,2 km; MZ-5203y Warka, PKP - Michalczew - Budziszyn - Chynów, PKP - 21,0 km; **LASY SZYDŁOWIECKO- CHLEWISKIE** SW/MZ/ŁD- 22c Cmentarz partyzancki pod Skarbową Górą (woj. świętokrzyskie) - Szydłowiec - Chlewiska - Skłoby - Gałki - Gielniów - Drzewica (woj. łódzkie) - Anielin - Inowłódz - Spala - Tomaszów Maz. - Sulejów - Przedbórz - Radomsko, PKP - 272,0 km; SW/MZ/SW 221n Skarżysko - Podgorzałe, PKS - cmentarz partyzancki pod Skarbową Górą - Majdów - rezerwat „Ciechostowice” - Rędocin - rezerwat „Skałki Piekło Niekłańskie” - Końskie - Niebo - Piekło - Sielpia Wielka - Kuźniaki, PKS - 82,7 km; MZ/SW - 5220z Przysucha, PKP - Przysucha - Topornia - Borkowice - Góra Altana - Rezerwat „Ciechostowice”, węzeł

szlaków (woj.świętokrzyskie) - 43,9 km;MZ/SW - 5225y Iłża, PKS - Kotlarka - Zębiec (woj.świętokrzyskie)- Lipie- Starachowice, PKP- 30,0km;MZ-5216n Domaniewice, PKS- Łegonice- Nowe Miasto nad Pilicą, PKS - 12,4 km **SZLAKI TURYSTYCZNE I TRASY ROWEROWE** Garbatka Letnisko oprócz własnych, niezaprzeczalnych walorów wypoczynkowo - krajobrazowych, jest również idealną bazą wypadową dla turystów chcących zwiedzić wschodnią część regionu radomskiego. Przez Garbatkę przebiegają 3 znakowane szlaki piesze oraz kilka szlaków nie znakowanych. Tutaj też zaczyna się i kończy kilka ciekawych tras rowerowych. Oto niektóre z nich.**SZLAKI PIESZE**1. Szlak znakowany - niebieski - 52 km Czarnolas - Grudek - Garbatka - Kociołki - Stanisławice - Kozienice - Wola Chodkowska - Ryczywół Dwudniowy, łatwy szlak, przecinający Puszcę Kozienicką z południa na północ. Biegnie przez ciekawe drzewostany wschodniej i północnej części Nadleśnictwa Kozienice. Na trasie zabytki znajdują się w Czarnolesie, Grudku, Kozienicach i Ryczywole. Nocleg na trasie w Garbatce lub Kozienicach.2. Szlak znakowany - zielony - 56,5 km Zajezierze PKP - Opactwo - Sieciechów - Garbatka - Krępiec - Bogucin - Pionki - Sucha - Koszary - Zwolenie Dość długi, 2-, 3-dniowy, niezmiernie interesujący, łatwy szlak składający się z 3 wyraźnych części: pierwszej - biegnącej doliną Wisły, drugiej - prowadzącej wzdłuż południowego brzegu głównego kompleksu leśnego puszczy trzeciej - przecinającej uroczysko „Miodne”. Na trasie znajdują się między innymi klasztor Benedyktynów w Sieciechowie - Opactwie, zabytkowe kościoły w Sieciechowie, Suchej i Zwoleniu, a także malowniczo położone źródło Krępcy. Nocleg na trasie w Garbatce i Pionkach.3. Szlak znakowany - czarny Januszno - Bóbek - Zagożdżonka „Źródło Królewskie” - Izba Dydaktyczna - Rezerwat Zagożdżon 4. Szlak nie znakowany - 15 km Kozienice - Janików - Molendy - Garbatka PKP Szlak prowadzi przez piękne lasy i łąki. Na trasie miejsce bitwy partyzanckiej z 1944 roku oraz fragmenty starych jodłowych drzewostanów.5. Szlak nie znakowany - 16 km Kozienice - Janików - Śmietanki - Leśna Rzeka - Garbatka PKP Dość krótki, bardzo ciekawy, zwłaszcza przyrodniczo, szlak przecinający wschodnią część Puszczy Kozienickiej. Trasa wiodąca leśnymi i polnymi drogami, obfituje w malownicze widoki.**TRASY ROWEROWE**1. Trasa grodzisk i fortów Powiśla - 50 km Garbatka - Grudek - Zawada - Kociołek - Sarnów - Gniewoszków - Oleksów - Borek - Zajezierze - Nagórnik - Opactwo - Sieciechów - Garbatka Głównym celem tej trasy jest zaprezentowanie pozostałości dwóch rodzajów obiektów obronnych znajdujących się na radomskim Powiślu: średniowiecznych grodzisk i XIX-wiecznych fortów twierdzy dęblińskiej. Na trasie, w różnym stanie zachowania, znajduje się 5 grodzisk i 2 forty. Oprócz obiektów obronnych, trasa oferuje turystom zabytkowe kościoły, pobenedyktyński klasztor w Sieciechowie - Opactwie, przydrożne krzyże i kapliczki, malownicze pejzaże Powiśla oraz interesujący odcinek leśny.

Wyruszamy spod ratusza w kierunku ul. Kochanowskiego i skręcamy w prawo. Po około 50 m skręcamy koło krzyża - kapliczki z 1938r. w lewo w ul. Czarnoleską. Droga ta wiedzie wśród malowniczych pól, przecinając Garbatkę Długą i Garbatkę Nową. Jadąc nią, przed Grudkiem mijamy z lewej strony lasy olchowy rosnący nad rzeczką Policzanką. Po pokonaniu małego podjazdu docieramy do renesansowego kościoła p.w. Trójcy Świętej w Grudku. Jadąc dalej prosto, po około 400 m skręcamy za cmentarzem w lewo w polną drogę. Droga ta po kolejnych kilkuset metrach skręca w prawo przy samotnym drzewie. Po przejechaniu kilku metrów dojeżdżamy do położonego po lewej stronie polnej drogi, dużego zagłębienia wypełnionego wodą z zarośniętą drzewami i krzakami wyspą. Jest to przypuszczalnie pozostałość po grodzisku w Grudku, pierwszym z obiektów obronnych znajdujących się na trasie. Spod domniemanego grodziska, musimy wrócić się pod kościół w Grudku i skręcić w prawo w kierunku Sarnowa. Następną mijaną na trasie wsią jest Zawada. Znajdują się w niej 4 przydrożne kapliczki (najstarsza z 1925 roku). Z racji swojej nazwy, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż także w tej wsi istniał w przeszłości gród. Kolejną wsią, przez którą przejeżdżamy jest Kociołek, gdzie podziwiać możemy ulokowane na przydrożnym słupie niskiego napięcia bocianie gniazdo. Tuż za wsią znajduje się kapliczka z 1913 roku. Jadąc dalej drogą przejeżdżamy przez mostek na Zwolance, a następnie przez tory nieczynnego już odcinka kolejowego Bąkowiec - Wysokie Koło. Za torami droga zakręca pod kątem prostym w prawo i przecina tory

ponownie. Po przejechaniu około 1 km za torami docieramy do Sarnowa, gdzie po lewej stronie drogi znajduje się duża kaplica p.w. św. Maksymiliana, z czerwonej cegły wzniesiona w 1986 roku. Naprzeciw kaplicy, po drugiej stronie drogi, ulokowana jest kapliczka z 1923 roku. Zaraz za ceglana kaplicą skręcamy w lewo i po 4 km jazdy dojeżdżamy do Gniewoszowa. Rynek gniewoszowski jest dobrym miejscem do odpoczynku. Warto tu obejrzeć plebanię i kilka zabytkowych domów. Z rynku należy skręcić w pierwszą ulicę przed kościołem p.w. Niepokalanego Serca N.M.P. Kilkadziesiąt metrów dalej, po prawej stronie drogi znajduje się niedawno odnowiona kapliczka z 1869 roku. Kontynuując jazdę docieramy wkrótce do skrzyżowania w Oleksowie przy którym stoi wysoki, zabytkowy słup – kapliczka. Na skrzyżowaniu skręcamy w prawo i docieramy do zabytkowego kościoła p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, znajdującego się po prawej stronie drogi. Jadąc dalej tą drogą, po kilkuset metrach dojeżdżamy do usytuowanej po lewej stronie drogi kapliczki z 1948 roku. Tuż za nią należy skręcić w lewo w pole i po kilkunastu metrach nieco niewygodnej jazdy dojechać do dróżki polnej odchodzącej od najbliższego gospodarstwa. Po kilkuset metrach docieramy do miejsca, z którego doskonale widać po lewej stronie zarys późnośredniowiecznego grodziska „stożkowatego”. Ci, którzy chcieliby obejrzeć grodzisko z bliska powinni zostawić tu rowery i pokonać dystans pieszo. Brak jest tu bowiem ścieżki dojazdowej. Aby dotrzeć do kolejnego obiektu obronnego Powiśla, należy wrócić tą samą drogą do kapliczki, przy której skręcaliśmy w pole i jechać dalej drogą biegnącą przez wieś w stronę Borka. Po kilkuset metrach przejeżdżamy przez „mostek” na niewielkim uregulowanym cieku i skręcamy w lewo w polną drogę mając po lewej ręce wspomniany kanał. Po 600 m jazdy, za niewielkim laskiem z prawej strony, znajduje się słabo już obecnie widoczne, drugie grodzisko w Oleksowie, będące wczesnośredniowiecznym grodziskiem „pierścieniowatym”. Po obejrzeniu obiektu, jedziemy dalej prosto, aż dotrzemy do „szlakówki”. W tym miejscu skręcamy w prawo. 1,5 km dalej przy rozwidleniu drogi wybieramy prawą odnogę. Jadąc nią docieramy wkrótce do asfaltowej drogi, gdzie skręcamy w lewo i przejeżdżamy przez wieś Borek. We wsi znajduje się kilka przydrożnych kapliczek (najstarsza z 1918 roku). 500 m za wsią przy rozwidleniu, trzymamy się głównej drogi, skręcamy więc w lewo. 1 km dalej odbijamy jednak od tej drogi w lewo i docieramy do pierwszego na naszej trasie XIX-wiecznego obiektu obronnego – Fortu Borek. Zwiedzanie fortu jest nieco utrudnione z powodu bujnej roślinności i pól poprzedzających obiekt. Po jego obejrzeniu wracamy na główną drogę i jedziemy nią dalej dojeżdżając do Zajeziera. Przy 4 zakręcie w lewo (licząc od wjazdu na drogę) skręcamy w ulicę wyłożoną „szlakiem” i po kilkudziesięciu metrach, dojeżdżamy do rozwidlenia, po lewej stronie którego położone jest wczesnośredniowieczne grodzisko w Zajezierzu. Jest to najprawdopodobniej pozostałość po wzmiankowanym w „Kronice Galla Anonima” grodzie palatyna Sieciecha. Obecnie stoi na nim budynek mieszkalny. Po powrocie na główną drogę, kontynuujemy dalszą jazdę przejeżdżając pod wiaduktem kolejowym. Za wiaduktem skręcamy w lewo i mijamy Zajeziera. 1,5 km za wsią skręcamy w prawo przy drogowskazie na Kępice i kilkadziesiąt metrów dalej zjeżdżamy w lewo na teren Fortu Wannowskiego w Nagórniku. Aby dotrzeć do najciekawszych pozostałości fortu należy przejść kilkadziesiąt metrów w lewo. Tam z pewnością przyda się latarka. Po powrocie na drogę wiodącą z Zajeziera, kierujemy się nią prosto wzdłuż torów kolejowych, a po ponad 1 km jazdy skręcamy w prawo i mijając skrzyżowanie docieramy do pobenedyktyńskiego założenia klasztornego w Sieciechowie – Opactwie. Obiekt ten jest dość silnie powiązany tematycznie z grodziskami i fortami, gdyż przez pewien czas był ufortyfikowany, przez co podobnie jak one pełnił także funkcje obronne. Po zwiedzeniu kościoła i zabudowań klasztornych jedziemy drogą prosto w kierunku Sieciechowa. Po 1 km docieramy do rozjazdu, na którym ustawiona jest kapliczka z 1896 roku. Skręcamy tu w prawo i dojeżdżamy do sieciechowskiego rynku. Przy rynku, najcenniejszym zabytkiem jest kościół p.w. św. Wawrzyńca. Później musimy wrócić się do rozjazdu z figurą, lecz tym razem wybrać lewą odnogę. Jadąc w kierunku południowym, po 500 m skręcamy w prawo w stronę pól. Po około 2,5 km jazdy, początkowo asfaltem a później drogą polną, skręcamy w lewo koło piaskowni, 300 m przed kanałem Gniewoszowsko – Kozienickim. Kilkadziesiąt metrów dalej, po lewej stronie polnej drogi, znajduje się wczesnośredniowieczne, sieciechowskie grodzisko „Wójtowa Góra”. Ten ostatni już obiekt obronny na naszej trasie jest niestety częściowo zniszczony przez

wybieranie piasku. Pozostawiając grodzisko za sobą, jedziemy kilkaset metrów, a następnie skręcamy w lewo i po następnym odcinku polnej drogi docieramy do mostku na kanale. Tu rozstajemy się z Powiślem i wkraczamy w obszar Puszczy Kozienickiej. Przez najbliższy 1 km droga wiedzie przez urozmaicony gatunkowo las z przewagą olchy. Po tym odcinku przecinamy szosę Kozienice – Puławy i zagłębiamy się na dobre w Puszcę. Odtąd, przez las prowadzić nas będzie dość dobrze znakowany szlak zielony. Po około 3 km jazdy leśnymi, fragmentami piaszczystymi drogami, docieramy do szerokiej „szlakówki”. W tym miejscu zjeżdżamy ze szlaku zielonego. Skręcamy tu więc w lewo w „szlakówkę” i jedziemy nią około 2 km, aż do końca lasu kiedy to docieramy do Garbatki. Tu skręcamy w lewo w ul. Jaworskiego, przy której możemy podziwiać jedne z najładniejszych garbackich willi. Następnie skręcamy w lewo w ul. Fabryczną, za torami w prawo w ul. H. Lewandowicz, a później w lewo w ul. Skrzyńskich i jesteśmy z powrotem pod ratuszem w Garbatce.

2. Trasa czarnoleska – 18 km Garbatka – Grudek – Czarnolas – Grudek – Garbatka Bardzo krótka i łatwa trasa. Polecana wszystkim tym, którzy chcieliby odwiedzić miejsce gdzie żył i tworzył nasz największy poeta renesansu – Jan Kochanowski. Z powodu niewielkich odległości i małego natężenia ruchu samochodowego, trasa ta jest idealna na rodzinną przejażdżkę z dziećmi. Wyruszamy spod ratusza w kierunku ul. Kochanowskiego i skręcamy w prawo. Po około 50 m skręcamy koło krzyża – kapliczki z 1938 roku w lewo w ul. Czarnoleską. Droga ta wiedzie wśród malowniczych pól, przecinając Garbatkę Długą i Garbatkę Nową. Jadąc nią, przed Grudkiem mijamy z lewej strony lasy olchowy rosnący nad rzeką Policzanką. Po pokonaniu małego podjazdu docieramy do renesansowego kościoła p.w. Świętej Trójcy w Grudku, fundacji Andrzeja Kochanowskiego. Pozostawiając za sobą kościół i jadąc dalej prosto, docieramy po niespełna 5 km do Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie (Patrz Rys historyczny). Muzeum znajduje się w dworze Jabłonowskich, na terenie założenia parkowego. W parku, przed dworem ustawiony jest pomnik poety, natomiast za dworem, neogotycka kaplica oraz obelisk. Po zwiedzeniu stałej ekspozycji „Jan Kochanowski – życie i twórczość”, oraz po spacerze i odpoczynku w parku, możemy wracać do Garbatki tą samą drogą.

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWA W REZERWACIE PRZYRODY „KRĘPIEC” Ścieżka ma długość około 3 km i jest podzielona na 7 przystanków. Początek trasy znajduje się we wsi Molendy, gdzie mieści się przystanek pierwszy z tablicą informacyjną przedstawiającą trasę ścieżki. Po zapoznaniu się z historią wsi Molendy ruszamy w drogę (szlakiem niebieskim) ścieżką wzdłuż wąwozu. Możemy tu zobaczyć bardzo ciekawe ukształtowanie terenu. Podążając dalej szlakiem niebieskim docieramy do przystanku drugiego. Tu zapoznajemy się z następną tablicą i udajemy się w dalszą drogę wąwozem.

Mijamy niezamieszkałą już osadę leśną, za którą zbaczamy z niebieskiego szlaku i dochodzimy do przystanku trzeciego, który znajduje się przy źródle „Krępiec”. Mieści się tu kolejna tablica informacyjna, a w głębokim wąwozie obficie wypływa źródło „Krępiec”. W pobliżu źródła znajduje się parking dla samochodów wyposażony w stoły i ławeczki.

Od źródła idziemy szlakiem zielonym biegnącym grzbietem nasypu dawnej leśnej kolejki wąskotorowej. Szlak ten doprowadza nas do przystanku czwartego znajdującego się przy leśniczówce, w okolicy której widzimy piękne rozłożyste dęby.

Ruszamy dalej naszą ścieżką i dochodzimy do rozwidlenia dróg, gdzie znajduje się przystanek piąty. Idąc dalej mijamy duże dęby i zbliżamy się do kolejnego szóstego już przystanku. Zaczyna się tutaj teren wydmy i w przeważającej części las iglasty.

Wchodzimy na wydmy porośnięte sosnami. Ze szczytu jednej z wydm możemy podziwiać pięknie położony nad zbiornikiem wodnym ośrodek wypoczynkowy w Garbatce Letnisko (Patrz Turystyka i rekreacja) do którego właśnie dochodzimy. Znajduje się tu ostatni siódmy przystanek. Jest to przystanek widokowy.